

1. სიუხვე და სამართლიანობა

წაგიკითხავთ დღევანდელი ახალი ამბები? იმის მიხედვით, თუ მსოფლიოს რომელ ქვეყანაში იმყოფებით, თქვენ ალბათ გაიგებდით ამბებს ბრაზილიაში ნავთობის საბადოს, მექსიკაში ახალი წიაღისეული საბადოს, იორდანიაში ფიქალის ნავთობის დამუშავების, კანადაში ახალი ბიტუმოვანი ქვიშაქვის დამუშავების, ეთიოპიაში მიწის საკუთრებაში ახალი ინვესტიციების ჩადების, ინდოეთში უძველესი ტყეების განადგურების, მალაიზიაში ახალი პალმის ზეთის პლანტაციების ან ევროკავშირის ქვეყნებში ბიოდიზელის საწვავის დამუშავების შესახებ. იმის მიუხედავად თუ სად იმყოფებით, ახალი ამბები ბუნებრივი რესურსების მოპოვების შესახებ სულ უფრო და უფრო მეტად შუქდება დღევანდელ მედიაში.

მსგავსი ახალი ამბები გვაფიქრებინებს, რომ მხოლოდ მეტი რაოდენობის ბუნებრივი რესურსების მოპოვებით არის შესაძლებელი ეკონომიკური ზრდის მიღწევა, ქვეყნის აყვავება და სიღარიბის დაძლევა. რადგანაც ბუნებრივი რესურსები მწირია, მხოლოდ მათი უფრო ეფექტური გამოყენებით გახდება შესაძლებელი ეკონომიკის ზრდის მიღწევა. სხვადასხვა საქონლის მოხმარებამ და მაღალმა ფასებმა ნამდვილად შეუწყო ხელი ეკონომიკის ზრდას და დაეხმარა ათასობით ადამიანს მრავალ ქვეყანაში სიღარიბისგან თავის დაღწევაში.

განვითარების უფლება ძვირფასია, თუმცა ამავე დროს საკამათოც: განვითარების რომელი გზა, ვისთვის, და რის ფასად? ამ მოდელს მიღმა დარჩენილი ადამიანების ისტორიები პრესის სათაურებში ბუნებრივი კატაკლიზმების, კლიმატის ცვლილების ზეგავლენის, სიღარიბის, შიმშილის და უთანასწორობის, კორუფციის, უმუშევრობის და მისი კიდევ უფრო სავალალო ფორმის, მიგრაციის კონტექსტში მოიხსენიება.

ხშირად გარკვევით ვერ გამოხატავენ ან არც კი ესმით თუ რა არის საერთო რესურსების გამოყენების უმეტეს ფორმებს შორის: ეკოსისტემის ერთიანობა და ადამიანის ძირითადი უფლებები იგნორირებულია; ადამიანის უფლებები შელახული და ეკონომიურ მოდელებს შეწირულია, ეს უკანასკნელი კი არც ხალხის უმრავლესობისთვის მუშაობს და არც პლანეტისთვის.

ეს მემორანდუმი გვთავაზობს ახალ თვალთახედვას იმის შესახებ თუ როგორ შევხედოთ ადამიანების ურთიერთობას ბუნებასთან. ამისათვის, იგი ექვევმ აყენებს ეკონომიკის ზოგიერთ ძირითად პრინციპს. გავრცელებული მოსაზრებების საპირისპიროდ, ის შესაძლებლობები, რასაც ბუნება გვთავაზობს, მწირი არ არის. მას აღდგენის, რეპროდუცირებისა და სტრუქტურების, ორგანიზმების და პროცესების განახლების უდიდესი პოტენციალი გააჩნია. ბიოლოგიური თვალზასრისით ბუნება უხვია. პრობლემა ბუნებაში არ არის. პრობლემა არის

ადამიანის ბუნებასთან ურთიერთობაში. ბუნების დანახვა ვიწრო ნეოკლასიკური ეკონომიკური თვალსაზრისით მრავალი საზოგადოებისთვის იქცა სტანდარტად. ამ პრიზმაში მხოლოდ ბუნების ცალკეული ნაწილები და მისი ფულადი ღირებულება შეიძლება დავინახოთ და გადავიყვანოთ ისინი „რესურსებში“. ზოგი რესურსი განახლებადია ზოგი კი არა – ყოველ შემთხვევაში არა ადამიანის სიცოცხლის ხანგრძლიობის მანძილზე. ამდენად, ბუნება მწირი კი არ არის, არამედ იგი სტრესის ქვეშ იმყოფება ადამიანის მიერ მისი ინტენსიურად გამოყენების, დაბინძურების და განადგურების გამო.

სიმწირის ცნება მხოლოდ ბუნებას არ ეხება არამედ იგი მრავალ კულტურაში, ცხოვრების წესში და მისწრაფებებში არის შეჭრილი. საზოგადოებები მთელი ძალით იბრძვიან შეზღუდული რესურსებისთვის. მაგრამ მეტის ფლობა ავტომატურად არ ნიშნავს უკეთ ცხოვრებას. მუდმივი შიში, რომ არ ჩამორჩე კონკურენციას, რათა შენი წილი შეინარჩუნო, გავლენას ახდენს ადამიანთა კეთილდღეობაზე და სოციალურ ურთიერთობებზე. თიმ ჯექსონის სიტყვები, რომ „ჩვენ გვარწმუნებენ დავხარჯოთ ფული, რომელიც არ გვაქვს, ისეთ რაღაცეებზე, რაც არ გვჭირდება რათა მოკლე დროით წარმოდგენა შევიქმნათ იმ ადამიანების თვალში ვინც არ გვანაღვლებს“ კარგად აფიქსირებს დასავლური ცხოვრების წესს, რაც მრავალი ადამიანის მიერ მთელ მსოფლიოში ნორმად აღიქმება.

ბუნებრივი რესურსების ათვისებას და ბუნების რესურსების რაციონალურ გამოყენებას შორის, რაც ადამიანის უფლებების დასაცავად, საარსებო საშუალებების და ცხოვრების სათანადო სტანდარტის უზრუნველსაყოფადაა საჭირო, დიდი განსხვავებაა. ამ განსხვავების ნაწილია პატივისცემა მათ მიმართ, ვისაც ექსპლოატაციას უწევენ, პატივისცემა ბუნების მიმართ და პატივისცემა მომავალი თაობების მიმართ. რა არის ტყე – ხე-ტყის მოპოვების ადგილი, თუ ეკოსისტემის კონსერვაციისა და ადამიანების კეთილდღეობისთვის საჭირო ჰაბიტატი? ჯანსაღი ნიადაგი საკვების უსაფრთხოების საფუძველია, არსებობის საშუალება და ბიომრავალფეროვნების მდიდარი რეზერვია თუ მწირი აქტივები სოფლის მეურნეობის საწარმოებლად, რომელიც ადვილად შეიძლება გასაყიდ აქტივებად გადაიქცეს? როდესაც ბუნებას მივიჩნევთ რესურსად, იგი ყოველთვის მწირად მოგვეჩვენება.

დღევანდელ დღეს მსოფლიო არათანაბარია, სადაც ხალხის მცირე რაოდენობა ისეთი ცხოვრების სტილით ცხოვრობს, როგორსაც რამოდენიმე პლანეტა დასჭირდება თუკი დედამიწის ყველა დანარჩენი მაცხოვრებელი მათ მიბაძავს, მაშინ როდესაც ადამიანების უმეტესობას ხელი არ მიუწვდება საარსებოდ აუცილებელ რესურსებზე და ვერ ახერხებს ძირითადი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას. სიმწირის პერსპექტივამ ამოაგდო ჩვენი სამყარო

წონასწორობიდან. ჩვენ სამართლიანობას მხოლოდ მაშინ შევქმნით, თუ გავბედავთ ეკოლოგიური წონასწორობის, სოციალური სამართლიანობისა და დემოკრატიის აღდგენას.

ამ მემორანდუმში *რესურსების პოლიტიკის* ცნება შემოტანილია იმისათვის, რომ მისი საშუალებით გავაკეთოთ კრიტიკული ანალიზი და დავსახოთ სტრატეგიები რათა შევცვალოთ ის, ვინც აკონტროლებს და არასწორად იყენებს გარემოს. რესურსების პოლიტიკა გვთავაზობს შევხედოთ რესურსების გამოყენების გამო სხვადასხვა ტერიტორიებზე (ადგილობრივ, რეგიონულ, გლობალურ დონეებზე) შექმნილ კონფლიქტებს, როგორც ურთიერთდამოკიდებულებების რთულ სისტემას ბუნებას, ადამიანებს, ინტერესებს, ძალთა თანაფარდობასა და კულტურებს შორის. ეს თვალსაზრისი გვთავაზობს პრობლემის მოგვარების ისეთ გზებს, რომელიც იცავს ადამიანის უფლებებსა და გარემოს. იგი ექვემდებარება აყენებს ბუნების, როგორც რესურსის ცნებას, და ამდენად ქმნის თავისუფლებას ვიფიქროთ ტრანსფორმაციულ სტრატეგიებზე.